

CIKLOTURIZAM KAO TURISTIČKI POTENCIJAL OTOKA ŽIRJA

CYCLOTOURISM AS A TOURIST POTENTIAL OF THE ŽIRJE ISLAND

Sandra Mrvica Mađarac²⁸⁴

Sanja Gongeta²⁸⁵

Dražen Pejić²⁸⁶

DOI: <https://doi.org/10.31410/EMAN.2018.717>

Sadržaj: Otok Žirje je najudaljeniji naseljeni otok šibenskog arhipelaga sa prirodnim ljepotama, ali poznat i kao otok u fazi izrazite depopulacije. Očuvan okoliš, čisto more, arheološki lokaliteti, kulturno-povijesne građevine, tradicionalna gastronomija, flora i fauna neke su od karakteristika zbog kojih otok Žirje ima potencijal razvoja kao turistička destinacija. Otok je nedovoljno turistički valoriziran te kao jedno od turističkih potencijala otoka nameće se cikloturizam s obzirom na postojeće biciklističke staze. Brojne su prednosti biciklizma na zdravlje čovjeka; aktivirane su sve mišićne skupine, a pridonosi većoj tjelesnoj kondiciji i prevenciji od srčanih oboljenja. Spajanjem svijesti o zdravlju i želje za putovanjem razvio se cikloturizam, a sa više od 60 milijuna aktivnih biciklista u Europi cikloturizam ima sve veći turistički potencijal. Brojne komparativne prednosti cikloturizma prepoznate su i u Strategiji razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine iz čijih naputaka proizlazi i organizacija manjih akcija vezanih uz cikloturizam.

U organizaciji ekološke udruge „Žir“ na otoku se već trinaest godina tradicionalno održava biciklistička utrka „Đir za Žir“ koja svake godine privlači sve veći broj sudionika. Utrka „Đir za Žir“ ima pozitivan odjek u lokalnoj zajednici, a iz organizacije utrke proizašla je potreba ulaganja u biciklističku stazu i okoliš, postavljanje znakova i smjerokaza, tiskanje promotivnih materijala i biciklističkih karata. U samoj biciklističkoj utrci sudjeluju biciklisti iz cijele Hrvatske, ali i strani turisti.

Biciklistička utrka „Đir za Žir“ već jest pokretač razvoja cikloturizma na otoku Žirju, ali i uz dodatne napore cikloturizam može učiniti otok Žirje prepoznatljivom turističkom destinacijom. U radu se istražuju stanje i perspektive razvoja cikloturizma na otoku Žirju, a prikazana je i SWOT analiza razvoja cikloturizma na otoku Žirju.

Ključne riječi: cikloturizam, otok Žirje, biciklistička utrka, SWOT analiza

Abstract: The Žirje Island is the most remote inhabited island of the Šibenik archipelago with its natural beauties, but the island is also known for its course of running the extreme depopulation. The preserved environment, clean sea, archaeological sites, cultural and historical buildings, traditional gastronomy and flora and fauna are some of the features that make the Žirje Island a place with the potential for the development as a tourist destination.

The island has been insufficiently tourist valued and as one of the tourist potential of the island is cyclotourism with regard to the existing cycling paths. There are numerous benefits of cycling to human health; all muscle groups are activated, and cycling contributes to the better physical fitness and act as a prevention of the heart diseases. Cyclotourism has evolved when combining health awareness and travel aspirations got their way; - with more than 60 million active cyclists in Europe, cyclotourism has an ever increasing tourist

²⁸⁴ Veleučilište „Lavoslav Ružička“ u Vukovaru, Županijska 50, Vukovar, Republika Hrvatska

²⁸⁵ Veleučilište „Lavoslav Ružička“ u Vukovaru, Županijska 50, Vukovar, Republika Hrvatska

²⁸⁶ Veleučilište „Lavoslav Ružička“ u Vukovaru, Županijska 50, Vukovar, Republika Hrvatska

potential. Numerous comparative advantages of cyclotourism have been recognized in the Strategy for the Tourism Development Strategy of the Republic of Croatia by 2020, from whose instructions the organization of smaller activities related to cyclotourism have also arisen.

Organized by the ecological association "Žir" on the island, now for thirteen years in a row, the traditional "Ride for a Žir" ("Đir za Žir") cycling race is held, which attracts an increasing number of participants every year. Race "Ride for a Žir" has a positive response in the local community, but from the individuals related to the organizational committee has emerged the need of investments in the bicycle paths and its environment, for setting bike signs and signposts, printing promotion material and cycling maps. Participants in this race are cyclists from the whole Croatian territory, as well as the foreign tourists.

The cycling race "Ride for a Žir" is already a driver for the development of cyclotourism on the Žirje Island but also with the additional efforts, cyclotourism can present Žirje as a recognizable tourist destination.

In this paper we examine the status and perspectives for the development of cyclotourism on the Žirje Island, and the SWOT analysis for the cyclotourism development on Žirje has also been revealed.

Key words: *cyclotourism, The Žirje Island, cycling race, SWOT analysis*

1. UVOD

Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine prepoznaje cikloturizam kao oblik turizma koji ima perspektivu daljnjeg razvoja i uključivanja u europske prostore. Kao vid sportske rekreacije, biciklizam ima pozitivan utjecaj na zdravlje čovjeka, samim tim i sve više pobornika. Otok Žirje zbog svog strateškog položaja desetljećima je bio vojno uporište i nikad nije bio turistički valoriziran. Otok Žirje sa postojećim biciklističkim stazama, ljepotom i očuvanosti okoliša te ostalim turističkim prednostima ima perspektivu daljnjeg razvoja ove vrste turizma uz ostale oblike ruralnog turizma. Uz postojeće aktivnosti vezane uz organizaciju biciklističke utrke, otok Žirje postaje rekreativcima prepoznat kao biciklistička oaza. Biciklistička utrka „Đir za Žir“ je postala prepoznatljiva, sudionici utrke su iz različitih država Europe, stoga ovaj oblik turizma može produžiti turističku sezonu i postati prepoznatljiv turistički proizvod otoka Žirja.

Prvi dio rada definira pojam cikloturizma, učinke sporta u turizmu te obilježja cikloturizma. U drugom dijelu rada metodom studija slučaja, analizira se na primjeru stanje i perspektive razvoja cikloturizma na otoku Žirju te provedene aktivnosti. U zaključnom razmatranju daje se tablični prikaz SWOT analize za sagledavanje cikloturizma kao turističkog proizvoda otoka Žirja što bi se moglo primijeniti i u drugim destinacijama. U radu su korišteni eksterni izvori podataka (knjige, objavljeni znanstveni i stručni radovi) te podaci prikupljeni iz projektne dokumentacije.

2. CIKLOTURIZAM KAO TURISTIČKI PROIZVOD

Biciklizam je nastao u 19.-om stoljeću u Europi kao oblik prijevoznog sredstva. Danas je osim prvotne funkcije, biciklizam uvelike prihvaćen oblik rekreacije i sporta.

„Negativne promjene u okolini gdje ljudi žive i rade (buka, onečišćenost, nedostatak insolacije, klimatske promjene, stres, frustriranost, zatvoreni prostori, itd.) navele su ljude na drugačija razmišljanja o sadašnjosti. Ta svjesnost počela je pozitivno mijenjati ponašanje turista prema

njima samima, primarno prema njihovom vlastitom zdravlju. Rastuća internacionalizacija aktivnih životnih stilova podignula je zanimanje za bavljenjem sportom na odmoru, bez obzira na godine“ [1, str. 73].

Direktni učinci sporta u turizmu su [2, str. 90]:

1. motivacija za izbor turističke destinacije,
2. produženje turističke sezone,
3. prevladavanje sezonskog karaktera turizma,
4. povećanje izvanpansionske potrošnje,
5. unaprjeđenje kvalitete i raznolikosti turističke ponude.

Faktori razvoja turizma	Faktori razvoja sporta u turizmu
1. FAKTORI TURISTIČKE POTRAŽNJE	1. FAKTORI POTRAŽNJE SPORTSKO-REKREACIJSKIH USLUGA
a) Objektivni: stanovništvo urbanizacija dohodak stanovnika slobodno vrijeme b) Subjektivni moda oponašanje navike prestiž vjera ljubav	a) Objektivni urbanizacija i industrijalizacija dohodak stanovništva slobodno vrijeme b) Subjektivni moda oponašanje navike prestiž
2. POSREDNIČKI FAKTORI turoperatori turističke agencije turistička društva	2. POSREDNIČKI FAKTORI turističko-sportske agencije sportske organizacije
3. FAKTORI TURISTIČKE PONUDE	3. FAKTORI SPORTSKO-REKREACIJSKE PONUDE
a) faktori atraktivnosti turističke ponude prirodni društveni b) komunikacijski faktori prijevozna sredstva PTT veze c) receptivni faktori smještajni kapaciteti ugostiteljski kapaciteti ostali kapaciteti	prirodni resursi sportsko-rekreacijski objekti i sadržaji sportsko-rekreacijski programi

Tablica 1: Faktori razvoja turizma i sporta

Izvor: [2, str. 86]

Turizam i sport imaju međuodnos; postali su društveno-ekonomske sile koje zahtijevaju stalno obnavljanje i prilagodbu suvremenim potrebama turista, turizam promovira sportske aktivnosti, a sportske aktivnosti promoviraju turistička putovanja [2, str. 16].

Biciklizam ima brojnih prednosti: zauzima malo prostora, štedi na vremenu, a vožnja biciklom poboljšava psiho-fizičko zdravlje. Biciklizam povezuje ljude, omogućava spoj sa prirodom i predstavlja slobodu kretanja pojedinca. Kroz nisku cijenu kupovine i održavanja bicikla, biciklizam umanjuje vanjske troškove [3].

Cikloturizam je nastao kao spoj svijesti o očuvanju okoliša i turističkih putovanja. Umjesto putovanja ostalim prijevoznim sredstvima ljudi sve više putuju biciklom. Cikloturizam predstavlja samostalni biciklistički izlet koji predstavlja užitak, avanturu i autonomiju [4, str. 117].

„Glavna obilježja cikloturizma su:

1. cikloturizam predstavlja oblik turizma koji se dominantno odvija u visokovrijednom, ekološki očuvanom i privlačnom prirodnom krajoliku,
2. cikloturizam predstavlja turističku aktivnost koja je u prostornom smislu minimalno invazivna jer najčešće ne rezultira velikim i nepopravljivim intervencijama u prostor,
3. razvojem cikloturističkih ruta se mogu na ekološki i cjenovno prihvatljiv način povezati europske regije i tako povećati teritorijalnu koheziju među zemljama članicama EU,
4. korištenje bicikla može unaprijediti opće zdravstveno stanje stanovnika,
5. razvojem cikloturizma može se podići kvaliteta boravka turista u destinaciji i razina životnog standarda lokalnog stanovništva“ [5, str. 9].

Tijekom odmora moguća su tri načina korištenja bicikla [6, str. 135]:

1. isključivo je prometno sredstvo,
2. koristi se u destinaciji u svrhu razgledavanja i rekreacije,
3. koristi se u brdskim predjelima destinacije.

Kao dodatna ponuda turističkom smještaju za cikloturiste može se ponuditi: iznajmljivanje bicikala, ponuda izleta, mogućnost transfera prtljage, ponuda biciklističkih ruta, parking za bicikle, popravak i alat za popravak bicikala, biciklističke karte...[7].

Prosječni cikloturisti su u prosjeku osobe od 45-55 godina starosti, srednje ili visokoobrazovani, viših primanja, među njima je češći broj osoba muškog spola, 20% su ih samci, 50% u paru, a ostatak male grupe od 3-5 ljudi. Cikloturistima su važni raznoliki sadržaji destinacije, sigurnost ceste, označenost rute te smještajni kapaciteti prilagođeni njihovim potrebama [8].

Ciljano tržište		Geografska pripadnost	Opis	Proizvodi
Biciklisti rekreativci	Povremeni cikloturisti	Hrvatska Mađarska Slovenija BiH	Predstavljaju veći potrošači segment, preferiraju fizički manje zahtjevne rute, imaju unaprijed planiran i organiziran itinerer, traže udoban smještaj, većinom srednje i zrele dobi, dolaze vlastitim biciklom, a koriste i „bike-sharing“ sustav, često putuju u grupama ili cijele obitelji	-manje zahtjevne cikloture -vožnja kroz očuvanu prirodu -bike-sharing sustav -kulturne i prirodne atrakcije -tematske manifestacije
	Cikloturisti na kratke udaljenosti	Hrvatska Mađarska Slovenija BiH Austrija		

Pasionirani biciklisti	Cikloturisti na duge staze	Hrvatska Zemlje srednje Europe	Najčešće nemaju razrađen plan putovanja, traže jednostavan i cjenovno prihvatljiv smještaj te su većinom mlađe životne dobi od 20 do ranih trideset godina, zanima ih izazov i zahtjevnije biciklističke staze, dolaze vlastitim biciklom	-duže, zahtjevnije staze - vožnja kroz očuvanu prirodu -kulturne i prirodne atrakcije -međunarodna i nacionalna biciklistička natjecanja
	Sportski biciklisti	Hrvatska Zemlje srednje i zapadne Europe		

Tablica 2: Segmentacija glavnih ciljnih tržišta cikloturista u Hrvatskoj

Izvor: [8, str. 22]

Zadnjih desetak godina se u Republici Hrvatskoj pridaje pozornost samoj biciklističkoj infrastrukturi posebice u gradovima, iako je u nekim zemljama EU izgradnja biciklističke infrastrukture među glavnim prometnim prioritetima [9, str. 78].

Glavna prepreka većem razvoju cikloturizma u Republici Hrvatskoj je nepostojanje osnovne prometne infrastrukture (Nacionalne mreže cikloturističkih puteva), mali broj biciklističkih staza i traka, loše održavanje postojećih biciklističkih ruta (najveći dio njih se odnosi na samo obilježavanje na cesti), a brojne biciklističke rute su prilagođene samo za brdske bicikle [5].

Dr.sc. Sanja Gongeta je magistra prava i doktor pravnih znanosti (2015.). Na Veleučilištu „Lavoslav Ružička“ u Vukovaru zaposlena je od 2007. kao asistentica, a potom kao predavač te od 2015. kao viši predavač. Predaje predmete iz područja trgovačkog prava i prava društava te pomorskog i općeprometnog prava na Upravnom i Poslovnom odjelu Veleučilišta „Lavoslav Ružička“ u Vukovaru. Objavila je brojne članke i sudjelovala na međunarodnim konferencijama.

Iz Tablice 3. se vide ključni dionici razvoja cikloturizama u Republici Hrvatskoj.

Ministarstva	-Ministarstvo turizma -Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture -Ministarstvo unutarnjih poslova -Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU
Javna poduzeća i agencije	-Hrvatske ceste, Hrvatske željeznice, Agencija za obalni promet, Hrvatske vode, Hrvatske šume -Regionalne razvojne agencije
Biciklističke udruge	-Nacionalne udruge: Pedala, Moj bicikl, HBS, Velo, Sindikat biciklista -Regionalne i lokalne udruge
Sustav TZ i tur. agencije	-Hrvatska turistička zajednica -TZ županija i gradova -Turističke agencije koje se bave cikloturizmom
Ostali dionici	-HGSS, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatski lovački savez -sustav regionalne i lokalne samouprave -gospodarski subjekti vezani uz cikloturizam (servisi, rent-a-bike)

Tablica 3: Prikaz glavnih dionika cikloturizma u Republici Hrvatskoj

Izvor: [5, str. 4]

Pravilnikom o biciklističkoj infrastrukturi „propisuju se osnovna načela planiranja te elementi za projektiranje, izgradnju i održavanje biciklističke infrastrukture“ u Republici Hrvatskoj [10]. Ovaj pravilnik sadrži normative o izgledu biciklističkih staza i traka te propisuje izbor vrste biciklističke prometne površine.

3. OTOK ŽIRJE

Otok Žirje je najudaljeniji naseljeni otok šibenskog arhipelaga i površinom najveći. Prema Popisu stanovništva 2011. godine otok je imao svega 103 stanovnika. Otok danas nema osnovne škole.

Prvi podaci o broju stanovnika datiraju iz 1298. godine kada je osnovana šibenska biskupija. Tada su na Žirju živjela 103 stanovnika. Broj stanovnika se kasnije povećavao sve do razdoblja nakon drugog svjetskog rata (1948. godine na otoku je živjelo 766 stanovnika). Zbog siromaštva i industrijalizacije grada Šibenika stanovništvo migrira u gradove Zadar i Šibenik, te u Francusku, Belgiju, Australiju i SAD [11].

Obala otoka je razvedena, a na otoku ima 29 uvala. Žirje je pod jakim klimatskim utjecajem mora; zime su blage, a ljeta jako topla sa malo padalina. Otok ima borovu i hrastovu šumu, a od poljoprivrednih kultura uzgajaju se vinova loza, smokve, šljive, masline. Na otoku raste šest vrsta orhideja te različite vrste aromatičnog i ljekovitog bilja. Na otoku ima sitne divljači: zečeva i fazana, a akvatorij oko otoka ima lovišta ribe, posebice tuna.

Na otoku postoji osam prirodnih spilja i jama: Golubnica, Mala Jama, Podvodnje, Gravanjača, Mala buža u Tratinskoj, Gradina, Mala buža za Prisligom i Draževica.

Najznačajniji kulturno-povijesni spomenici na otoku su: crkva sv. Marije, ostaci ženskog samostana tzv. Kućišta, petoprostorna bunja Stari stan, utvrda iz 6.-og stoljeća Gradina, Gustijerna, sv. Nikole, Gospina crkvice u uvali Muna, kapelica Gospe od Sedam Žalosti, kapelica u Maloj Nozdri. Otkriveno je i podmorsko arheološko nalazište amfora koje je zaštićeno kavezom od devastacije.

Iznad uvale Velika stupica nalazi se utvrda Gradina, dužine preko 100 metara, vjerojatno napravljena za obranu od gusara. U blizini zidina nalazi se ponor dubok 35 metara, a na njegovu je dnu bistra i hladna voda. Gradina i Gustijerna nisu služile za stanovanje, već kao utočište stanovnika i stoke pred neprijateljem. Predaja u narodu kaže kako su obje utvrde u ilirsko doba služile kao izvrsne strategijske točke kraljici Teuti u borbi protiv Rimljana [12, str. 30].

Od važnijih manifestacija na otoku izdvaja se blagdan Velike Gospe kada se na otoku održava procesija u kojoj se nosi Gospin kip. Ta manifestacija tradicionalno okuplja Žirjane koji žive u drugim krajevima Hrvatske i inozemstvu te prijatelje Žirja. Pjesničke večeri na otoku se održavaju ljeti kao večeri dijalektalne otočke poezije uz ostali kulturni program.

Biciklistička utrka „Đir za Žir“ u organizaciji ekološke udruge Žir se održava tradicionalno već 13 godina.

4. RAZVOJNI ASPEKTI CIKLOTURIZMA NA OTOKU ŽIRJU

Otok Žirje u svojoj povijesti nikad nije bio turistički valoriziran jer je od drugog svjetskog rata bio vojna baza. Zbog prirodnih ljepota, kulturno-povijesnih spomenika, bogate tradicije,

autohtone gastronomije otok ima perspektivu razvoja turizma. Otok Žirje nema prenatrpane plaže turistima te je baš takav zanimljiv turistima koji žele svoj odmor provesti daleko od gužvi.

Zbog postojećih biciklističkih staza i biciklističke utrke cikloturizam ima perspektivu razvoja na otoku kao turistički proizvod. „Piciklijada“ (biciklijada je u lokalnom govoru piciklijada) „Đir za Žir“ je tradicionalna biciklijada sportaša, rekreativaca i djece koja se od 2005. godine održava na otoku Žirju u organizaciji ekološke udruge Žir. Organizacija biciklijade financira se iz sredstava dobivenih putem apliciranja na natječaje za projekte te iz sredstava donacija. Biciklijada je polučila pozitivan efekt u lokalnoj zajednici u vidu organiziranja lokalnog stanovništva i članova udruge, a javila se i potreba uređenja i ulaganja u biciklističku stazu. 2006. godine sudionici utrke su bili i iz drugih krajeva Republike Hrvatske, a od 2007. godine sudionici utrke su i strani turisti koji su na otok došli zbog sudjelovanja u biciklijadi. Svake godine uređuju se staze i okoliš, tiskana je biciklistička karta na kojoj su osim biciklističkih staza označeni i ugostiteljski objekti te zanimljivi otočni lokaliteti, postavljeni su znakovi i smjerokazi po otoku, mobilizira se lokalna zajednica, promovira se otok Žirje kao „zelena biciklistička oaza“, promovira se zdrav način života što u konačnici rezultira podizanju kvalitete cikloturističke ponude na otoku. Zadnje dvije godine Biciklijada je uvrštena u obilježavanje Europskog tjedna kretanja.

Sudionici biciklijade na otoku Žirju su [13]:

1. članovi biciklističkih klubova,
2. biciklisti rekreativci,
3. djeca.

Četiri su kategorije sudionika:

1. sport (staza duga 22 km, Srcela – Mikavica – Zvizdulje),
2. rekreativna kategorija (15 km duga staza),
3. sudionici od 8-15 godina (5 km duga staza),
4. sudionici do 8 godina (500m duga staza).

65% biciklističke staze je makadam.

Iz Slike 2. se vidi broj sudionika biciklijade „Đir za Žir“. Potrebno je napomenuti kako je broj sudionika utrke posljednjih godina manji zbog loših vremenskih uvjeta.

Slika 2: Broj sudionika biciklijade „Đir za Žir“

Izvor: [13]

Iz Tablice 3. se vidi SWOT analiza razvoja cikloturizma na otoku Žirju.

S (Strengths) Snaga	W (Weaknesses) Slabosti
Održavanje tradicionalne biciklističke utrke Ljepote prirode i očuvan okoliš Arheološki lokaliteti Autohtona gastronomija Ambijentalnost okoliša Postojeće biciklističke staze Tiskana biciklistička karta otoka Promocija zdravog načina života Blizina turističkih destinacija Trajektna povezanost sa kopnom Postojanje vezova i luka za jahtaše Suradnja sa Turističkom zajednicom	Nedovoljna povezanost sa županijskim vlastima Nedovoljna promocija otoka kao cikloturističke destinacije Nepovezanost sa ostalim cikloturističkim rutama Nedostatna smještajna ponuda za cikloturiste Slaba prateća infrastruktura
O (Opportunities) Prilike	T (Threats) Prijetnje
Izgradnja i uređenje novih biciklističkih staza Stvaranje novih smještajnih kapaciteta za cikloturiste Ulaganja u promociju otoka i cikloturizma na otoku izvan Šibensko-kninske županije Aplikiranje na natječaje za projekte Novi trendovi na turističkom tržištu Povezati cikloturizam sa oblicima ruralnog turizma Novi ugostiteljski sadržaji Edukacija lokalnog stanovništva o perspektivama cikloturizma	Prepoznatljive cikloturističke destinacije

Tablica 3: SWOT analiza razvoja cikloturizma na otoku Žirju
Izvor: izrada autora

Iz navedenog proizlazi moguća strategija rasta razvoja cikloturizma na otoku Žirju budući da su snage veće od slabosti, a prilike veće od prijetnji.

5. ZAKLJUČAK

Zbog zdravog načina života i upotrebe bicikla kao prijevoznog sredstva, cikloturizam postaje sve rašireniji oblik turizma. Cikloturizam je prepoznat i u Strategiji razvoja turizma Republike Hrvatske, stoga se nameće potreba za organizacijom biciklističkih utrka te razvojem cikloturizma.

Otok Žirje u svojoj prošlosti nije bio prepoznatljiva turistička destinacija, ali zbog svojih brojnih prednosti ima realne potencijale razvoja. Na otoku se tradicionalno održava biciklijada „Đir za Žir“ u organizaciji ekološke udruge Žir koja privlači sve veći broj sudionika iz Republike Hrvatske i

Dražen Pejić, mag.cin. je rođen 1976. u Vukovaru. Diplomirao je na Fakultetu za fizičku kulturu u Zagrebu. Od 2005. god. radi na Veleučilištu „Lavoslav Ružička“ u Vukovaru, a prije toga je radio kao profesor TZK u Srednjoj školi Ilok, Osnovnoj školi „Antuna Bauera“ u Vukovaru i Trećoj srednjoj školi u Vukovaru. Danas je viši predavač i nositelj kolegija: Osnove motoričkih transformacija I. i II. Predsjednik je Studentske sportske udruge Veleučilišta „Lavoslav Ružička“ u Vukovaru. Trideset godina aktivan je u košarci gdje trenutno radi kao pomoćni trener A-2 ligaša KK „Borovo“ i predsjednik je Košarkaškog saveza Vukovarsko-srijemske županije. Od 1995. god. do danas aktivan je nogometni sudac i nalazi se na listi II. Hrvatske nogometne lige.

inozemstva. Zbog postojećih biciklističkih staza otok ima perspektivu razvoja cikloturističke destinacije. Iako nedovoljno valoriziran turistički proizvod, uz veću promociju, prilagodbu smještajnih kapaciteta cikloturistima, uređenjem novih biciklističkih staza, povezanost sa ostalim cikloturističkim rutama u županiji cikloturizam ima perspektivu daljnjeg razvoja kao turistički proizvod otoka Žirja.

LITERATURA

- [1] Čavlek, N. (2004) *Sport i turizam – analiza tržišta*, M. Bartoluci (ur.) Menadžment u sportu i turizmu. Kineziološki fakultet, Ekonomski fakultet, Zagreb
- [2] Bartoluci et al. (2007) *Turizam i sport – razvojni aspekti*, Školska knjiga, Zagreb
- [3] Rupprecht Consult - Forschung & Beratung GmbH, www.rupprecht-consult.eu, učitano 6.12.2017.
- [4] Bumbak, I., Grubišić, A. (2017) Cikloturizam u Šibensko-kninskoj županiji, 3. međunarodna znanstveno-stručna konferencija „Izazovi današnjice – održivi obalni i pomorski turizam, 12.-14.10. 2017., Veleučilište u Šibeniku, Šibenik. str. 117-126.
- [5] Institut za turizam (2015) Akcijski plan razvoja cikloturizma, Institut za turizam, Zagreb
- [6] Galičić, V. (2014) *Leksikon ugostiteljstva i turizma*, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Opatija
- [7] Udruga Moj bicikl, www.mojbicikl.hr, učitano 8.12.2017.
- [8] Ekonomski portal, <http://ekonomskiportal.com/cikloturizam-kada-turizam-postane-ciklo/>, učitano 8.12.2017.
- [9] Kos, G., Klarić, Z., Feletar, P. (2014) Model vođenja cikloturističkih ruta na primjeru Bjelovarsko-bilogorske županije, *Podravina*, Vol. 13, br.26., str. 76-98.
- [10] Pravilnik o biciklističkoj infrastrukturi, Narodne novine br. 28/16.
- [11] Friganović, M. A. (1955) Stanovništvo otoka Žirja – prilog poznavanju demografije naših otoka, *Geografski glasnik*, 16-17/1955, str. 103-106.
- [12] Iveković, Č. (1994) Otok Žirje, U. *Žirajski libar*, Muzej grada Šibenika, Šibenik, str. 28-33.
- [13] Ekološka udruga Žir (2017) Projektna dokumentacija biciklističke utrke „Dir za Žir“, Žirje